

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף סט

(מתוך ביאור 'חברותא')

לברוקתי [לחולי שבעין] - **ליתי עקרבא דשב חומרי** [יקח עקרב מנומר בשבעה גוונים] מחמת זקנה, **ונייבשיה בטולא** [וייבש אותו במקום שיש בו צל] כדי שלא יתייבש מחמת השמש, **ונישחוק תרתי מנתא כוחלא וחדא מנתא מיניה** [וישחוק שתי מנות של כחול ומנה אחת ממנו], **ולימלי תלתא מכחלי בהאי עינא ותלתא מכחלי בהאי עינא** [וימלא שלוש כפות של הכחול וישים בעין זו, ושלוש כפות של הכחול בעין זו, אבל טפי, לא לימלי [יותר לא ישים], דאי לא יזהר מלשים יותר - פקע עיניה [תפקע עינו].

רפואה **לשברירי דליליא** [לסנוורים שיש לאדם בלילה]:
ניתי שודרא ברקא [ביא חבל של שיער בהמה ושל זנב סוס ופרה], **וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלבא** [ויקשור רגל אחת שלו ורגל אחת של הכלב] בשני ראשי החבל, **וניטרפו ינוקי חספא אבתריה** [ויקשקשו ילדים בשברי חרסים אחריו],
ולימרו ליה [ויאמרו לו] לחש זה: **אסא כלבא אכסא תרנגולא** [זקן הכלב שוטה התרנגול].

וליגבי שב אומצי משבעה בתי [ויגבה שבע חתיכות בשר משבעה בתים],
וליתבינהו ניהליה בצינורא דדשא [ויניחו לו בני הבתים את אותן חתיכות בשר בחור הדלת],

וניכלינהו בקלקולי דמתא [ויאכלם באשפות העיר],
בתר הכי, לפשוט שודרא ברקא [אחר כך יתיר את הקשר] מרגלו,
ונימרו הכי [ויאמרו לחש זה]: **שבירי** [הסנוורים] **דפלוני בר פלוניא, שבקינהו** [עזבוהו] **לפלוני בר פלוניא, וליחרו לכלבא בביתא דעיניה** [ויידבקו לכלב בכבת [באישון] עינו].

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatlada18@gmail.com



052-342-4473



רפואה **לשברירי דיממא** [לסנוורים של יום] שאינו רואה מחמת זה:
ליתי שבעה סומקי מגווא דחיותא [יקח שבעה טחולים מתוך הבהמות],
וניטוינהו אחספא דאומנא [ויצלם על חרס מלוכלך שמקיזים לתוכו דם],
וליתיב איהו מגואי ואיניש אחרינא מאבראי [ויישב הוא בפנים ואדם אחר מבחוץ],
ונימא ליה עורא [ויאמר לו העוור] לפיתח: **הב** [תן] **לי דאיכול** [שאוכל],
ונימא ליה האיך פתיחא [ויאמר לו הפיתח]: **סב איכול** [קח אכול],
ובתר דאכיל ליתבריה לחספא [ואחרי שיאכל, ישבור את החרס], **דאי לא** ישבור
 את החרס - **הדרי עילויה** [חוזרת עליו] המחלה.

רפואה **לדמא דאתי מנחירא** [לדם שיוצא מהנחיריים]:
ליתי גברא כהן דשמיה לוי [שיביאו אדם כהן ששמו "לוי"]. **וליתכוב ליה לוי**
למפרע [ויכתוב לו את השם "לוי" הפוך].
ואי לא יכול להביא אדם כזה, **ליתי איניש מעלמא** [יביא סתם אדם] **וניכתוב ליה**
[ויכתוב לו] לחש זה: "אנא פפי שילא בר סומקי". ויכתוב זאת **למפרע** [הפוך].
ואי לא יכול להביא אדם, **ניכתוב ליה הכי** [שיכתוב לעצמו לחש זה]: **"טעם דלי**
במי כסף, טעם דלי במי פגם".

ואי לא, ליתי עיקרא דאספסתא [יקח שורש של אספסת], **ואשלא דפורייא**
עתיקא [וחבל של מיטה ישנה], **וקורטסא** [ונייר של מוכין], **ומוריקי** [וכרכום],
וסומקא דלוליבא [והחלק האדום הגדל בלולב],
ונקלינהו בהדי הדדי [וישרוף אותם יחד],
וליתי גבבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא [ויביא גיזת צמר וישזור ממנו שתי
 פתילות],

ולטמיש בחלא [וישים אותם בחומץ],
וניגדבל בקיטמא הדין [ויגלגל את הפתילות באפר הזה] וידבק בהם האפר, **וניתיב**
בנחיריה [וישים אותם בנחיריו].

ואי לא, ליחזי [יראה] אמת המים דאזלת [שהולכת] **ממזרח כלפי מערב,**
ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא [ויפסע, ויעמיד רגל
 אחת בצד זה של אמת המים ורגל אחת בצד זה של אמת המים]
ונישקול טינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאליה, ובידיה דשמאלא מתותי
כרעא דימיניה [ויקח טיט ביד ימינו מתחת רגלו השמאלית, וביד שמאלו מתחת
 רגלו הימנית],

וניגדול תרתי פתילתא דעמרא [וישזור שתי פתילות של צמר], וניטמיש בטינא [ויטביל אותם בטיט] וניתיב בנחיריה [וישים הפתילות בנחיריו], ואי לא, ליתיב תותי מרזבא ונייתו מיא ולישדו עליה [ישב תחת המרזב, ויביאו מים וישפכו עליו] דרך המרזב.

ולימרו [ויאמרו] לחש זה: כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלניתא [כמו שפוסקים מים אלו, יפסק דמו של פלוני בן פלונית].

לדמא דאתי מפומא [לדם שיוצא מהפה] מהקנה - בדקינן ליה בגילא דחיטתא [בודקים אותו בקש של חיטה],

אי סריך [אם נדבק] הקש בדם, סימן שהדם מריאה קאתי [בא מהריאה], ואית ליה תקנתא [ויש לו תקנה],

ואי לא נדבק הקש בדם, סימן שמכבדא קאתי [שמהכבד בא] הדם, ולית ליה תקנתא [ואין לו תקנה].

אמר ליה רב אמי לרב אשי: והאנן איפכא תנן, שפגם בריאה הוא יותר חמור מפגם בכבד,

שכך שנינו במשנה במסכת חולין: אם ניטל הכבד ולא נשתייר הימנה כלום, רק אז הבהמה טריפה,

ואילו ביחס לריאה שנינו: הריאה שניקבה או שחסרה, הרי זו טריפה, ומשמע שפגם הריאה יותר חמור מפגם הכבד, שכן די אם תינקב הריאה כדי שתעשה טריפה, ואילו בכבד אינה נעשית טריפה עד שינטל הכבד לגמרי.

אמר ליה: הטעם שאם יוצא לו מהפה דם מהכבד, אין לו תקנה, משום שכיון דמפומיה קאתי [שמפיו יוצא הדם], אימור איתמוחי איתמח [אמור שכבר נמחה הכבד לגמרי] ולא נשאר ממנו כלום, ונכנס לריאה דרך קנה הכבד שמחובר לקנה של הריאה.

אמר מר שנינו בגמרא לעיל: אי הדם שיוצא מהפה מריאה קאתי [מהריאה הוא בא], אית ליה [יש לו] תקנתא.

מאי [מה היא] תקנתיה?

ליתי [יקח] שבעה כוני מפירמא דסילקא [כמות של שבעה אגרופים מקניבת תרדים], ושבעה כוני פירמא דכרתי [ושבעה אגרופים מקניבת כרישים], וחמשה כוני פרידא [וחמשה אגרופים מעשב הנקרא "פרידא"], ותלתא כוני דטלפחי

[ושלושה אגרופים של עדשים], **וכונא דכמונא** [ומלא האגרוף כמון], **וכונא דחבלי** [ומלא האגרוף של חבלים],

וכנגדן - כשיעור כל אלו, **יקח כנתא פטירתא** [שומן המעיים של בהמה בכורה],

וליבשיל וליכול [ויבשל ויאכל] הכל,

ולישתי אבתריה שיכרא חריפא דטבת [וישתה אחריו שיכר חריף מתקופת טבת].

לכנא [למחלה בשינים הפנימיים] -

אמר רבה בר רב הונא: ליתי תומא יחידאה [יקח ראש שום שלא היה בו אלא

צלע אחד], **ונימרסיה במישחא ומילחא** [וישחקנו בשמן ומלח],

ונתביה אטופראי דאליונא דההוא גיסא דכייב ליה [ויניחו על הציפורן של בוהן היד

של אותו צד שכואב לו],

ונהדר ליה גזנפא דלישא [וישים לו שולים של בצק], **וניזדהר לכישריה** [ויזהר

שלא יגע אותו שום בבשרו], **משום דקשי לחיורא** [שקשה ויכול לגרום לצרעת].

לחינכי [לאבעבועות הגדילים בגרון - דלקת השקדים] - **אמר רבי יוחנן: חומתי**

[עלה של חימום פילטרון] טוב לו לרפואה **כי** [כמו] **העשב שנקרא "ממרו"**.

אבל **ועיקרא דחומתי** [השורש של החימום פילטרון], **עדיף** לרפואה **"ממרו"**,

ונינקוט בפומיה הני [וישים בפיו את אלו] **לאוקומי** [להעמיד] החולי שלא ינפחו

השקדים יותר.

לבשולי [לאבעבועות] -

בשביל לקבץ את הליחה שלהן לתוכן כדי שיצאו כשיבקע אותן,

לייתי [יקח] **פארי דריש נפייא** [סובין גדולים הנשארים למעלה בראש הנפה

כשמנפים הקמח], **וטלפחי בעפרייהו** [ועדשים עם העפר שנתלשו בהן],

ושובלילתא [ותלתן], **וחומריתא דכשותא** [ופרח של הכישות],

ונינקוט כאמגוזא בפומיה [ויקח כשיעור אגוז לפיו].

לאיפתוחי [כדי לפתוח] את השקדים שבגרון להוציא את הליחה שבהם החוצה -

לינפח ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא [שיכניס לו חבירו בגרונו שחליים

לבנים בקש של חיטה].

לאסוקי [להעלות] שם בשר שירפא את הבקעים הללו - **ליתי עפרא מטולא**

דבית הכסא [יקח עפר שנמצא מתחת צל האבנים המסודרות כעין מושב לבית

הכסא שבשדות].

וניגבול בדובשא, וניכול. דמעלי ליה [ויגבל אותו בדבש ויאכל, שמועיל לו] דבר זה.

לברסם [לנזלת חריפה הבאה מן הראש דרך החוטם] - **ליתי כי פיסתקא**

דנישדור, יקח סם "נשדור" [הנקרא "אמוניק"], כשיעור "גלנט של ארז".

וכי **אמגוזא דחלבניתא דובשניתא** [וכשיעור אגוז של חלבנה מתוקה], **ומלי**

תרוודא דובשא חיורא [ומלוא כף של דבש בהיר], **ומלי נטלא בת מחוזא חמרא**

נקידא [ומלא כלי שמחזיק רביעית שהיו משתמשים בו במחוזא, מלא יין צלול],

ונישלוקינהו בהדי הדדי [ויבשל אותם יחד].

וכי **בשיל נשדור**, **בשיל ליה כוליה** [כאשר יתבשל ה"נשדור (סם האמוניה), הכל

יהיה מבושל].

ואי לא יכול לעשות כן, **ליתי רביעתא דחלבא דעיזא חיורתי** [יקח רביעית חלב

של עז לבנה],

וניטייפיה אתלת קלחי כרבא [ויטפטף אותו על שלשה קלחים של כרוב] בכלי,

וניבחשיה בגוזא דמרמהין [ויבחש את הקדירה בקיסם של עץ ששמו "מרמהין"],

וכי **בשיל גוזא במרמהין בשיל ליה כוליה** [וכאשר יתבשל עץ ה"מרמהין", הכל

מבושל].

ואי לא יכול לעשות כן, **ליתי נפקי דכלבא חיורא** [יקח צואה של כלב לבן], **וניגבול**

כנטפא [ויגבל אותו בצרי],

וכמה דאפשר לו כרפואה אחרת, או להתאפק בחוליו, **נפקא לא ניכול** [את צואת

הכלבים שלא יאכל] משום **דמפריק** [שמנתק את איבריו].

לגירא [לכאב חד] - **ליתי גירא דלילתא** [יקח חץ של לילית (אבן שעשויה כחץ

ונופלת עם הברד)], **וניפכיה** [ויהפכנו] שהעוקץ יהיה למטה, ובית היד למעלה,

ונשדי מיא עלויה ונשתי [וישפוך עליו מים, וישתה המים],

ואי לא יכול לעשות כן, **ליתי ממיא דאישתי מינייהו כלבא בלילא** [יקח ממים

ששתה מהם כלב בלילה] **וניזדהר מגילויא** [ויזהר מגילוי], שהמים היו במקום שאין

הנחש מצוי, ואין חשש שמא שתה מהם נחש והשאיר בו ארס.

לגילויא [שתה מים מגולים] וחושש שמא שתה מהם נחש והשאיר בו ארס -

שישתה **אנפקא דחמרא חייא** [רביעית יין חי], וזה יבטל את הארס.

למורסא [לפצע שיש בו מוגלה] - שישתה **אנפקא דחמרא באהלא תולאנא**

[רביעית יין שמעורב בו אהל (צמח בושם) אדום],

לפירחא דליבא [להתעלפות מחמת פחד] - ליתי תלת ברושייאתא דשערי [יקח שלוש חלות של שעורים], ונשטרינהו בכמכא דלא עבר עילויה ארבעין יומין [וישרה אותם בתוך כותח שלא עבר עליו עדיין ארבעים יום] מאז שנעשה, וניכול [ויאכלנו],

ונשתי אבתרייהו חמרא מרקא [וישתה אחריו יין מהול בהרבה מים].

אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא: אם יעשה כן וכל שכן דפרח ליביה [כל שכן שיפרח לבו ויתעלף], כיון שדברים אלו מתישים כוחו של אדם ומחלישים אותו, אמר ליה רבינא: אנא תרופה זו ליוקרא דליבא [לכובד הלב] שעובד חזק מידי, אמרתי.

אבל לפירחא דליבא [לפריחת הלב והתעלפות] מחולשת הלב, התרופה: ליתי תלת ברושייאתא דחיטי ונישטרינהו בדובשא וניכול [יקח שלוש חלות של חיטים וישרה אותם בדבש ויאכלם], ונישתי אבתרייהו חמרא חייא [וישתה אחר כך יין חי] ואז יתחזק.

לצרחא דליבא [לכאב הלב] - ליתי תלת ביעי נינייא [יקח שיעור שלש ביצים של מנטה ("מ נענע)] וביעתא דכמונא [ושיעור ביצה של כמון] וביעתא דשומשימי [ושיעור ביצה של שומשום] וליכול [ויאכלם].

לכאב מעי [מעים] - ליתי תלת מאה פלפלי אריכתא [יקח שלוש מאות פלפלין ארוכים], וכל יומי נשתי מאה מינייהו בחמרא [וכל יום ישתה מאה מהם בייין].

מעשה: רבין דמן [שממקום] הנקרא נרש, עבד לה לברתיה [עשה לה לבתו] דרב אשי מאה וחמשין מהני דידן [מאלו פלפלין שלנו], ואתסיא [והתרפאה].

לכירצא [לתולעת שבמעיים] - ישתה אנפקא דחמרא באטרפא דעראה [רביעית יין בעלי דפנה].

לכירצא חיורא [לתולעת לבנה שבמעיים] - ליתי ביזרא גלגילא וניציירה בשיסתג [יקח זרע של אורוגא ויקשרנו בחתיכת בגד של צמר גפן],

וניתייריה במיא ונשתיה [וישרנו במים וישתה את המים].

ונזדהר מבינתא [ויזהר שלא יבלע את גרגיר הזרע] דאי לא יזהר - מנקבא לה למעייניה [ינקב לו הגרגיר את מעיו].

למיסר [לעצור] את השלשול - שיאכל **סיסין רטיבא** [מין עלי מנטה לחים] **במיא** [במים].

למישרא [להתיר] ולשלשל עצירות - שישתה **סיסין יבישתא** [יבשים] **במיא** [במים],

וסימנך שלא תחליף ביניהם לשתות לח לשלשל ויבש לעצור: **איצא רטיבא דסכר נהרא** [עשב לח שסוכרים בו נהרות], ועל ידי זה תזכור שהלח סותם והיבש פותח.

לטחלא [שטחול שלו נפוח וגדול מחמת חולי] - **ליתי שב בני דמיא** [יקח שבע עלוקות של מים] **ונייבשינה בטולא** [וייבש אותם בצל], **וכל יומא נישתי תרתי ותלתא בחמרא** [וכל יום ישתה שתיים שלוש ביין], **ואי לא** יכול לעשות כן, **ליתי טחלא דציפרתא דלא איתתח** [יקח טחול של עז שלא ילדה],

ונטחיא בתנורא [וישים אותו בתנור], **ונוקי להדיה** [ויעמוד כנגדו], **ונימא** [ויאמר] לחש זה: **כי היכי דיביש האי טחלא, נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא** [כמו שמתייבש טחול זה, יתייבש הטחול של פלוני בן פלונית].

ואי לא, אם אין תנור, **ניטחייא בני אורבי דביתא חדתא** [יטיח את הטחול בכותל של בית חדש שידבק בין שורות הלבנים] **וייבש אותו שם, ונימא הכי** [ויאמר כך] - את הלחש דלעיל.

ואי לא יכול לעשות כן,

ליבקי שכבא דשכיב בשבתא [יחפש עד שיהא בקיא לדעת היכן יש מת שמת בשבת] **ונישקליה לידיה ונותבה אטחליה** [ויקח את יד המת ויניחו על טחולו של החולה]

ונימא [ויאמר] לחש זה: **כי היכי דיביש הא ידא, נייבש טחליא דפלוני בר פלוניתא** [כמו שמתייבש יד זה, יתייבש טחולו של פלוני בן פלונית].

ואי לא מוצא מת שמת בשבת,

ייתי ביניתא וניטווייה בי נפחא [יקח דג ויצלנו בגחלים שלפני הנפח] **וניכליה** [ויאכלנו] **במיא דבי נפחא** [במים שמכבה בהם הנפח את הברזל החם], **ונישתי ממיא דבי נפחא** [וישתה ממים אלו].

ומביאה הגמרא מעשה **בההיא עיזא דהות שתיא מיא דבי נפחא** [בעז אחת שהיתה שותה את מימי הנפח]. **אישתחית, ולא אישתכח לה טחלא** [שחטו את העז ולא מצאו לה טחול] משום שהצטמק כל כך.

ואי לא יכול לעשות כן, ליפתח חביתא דחמרא לשמיה [שיקנה חבית יין לשתינו], כלומר, ישתה תמיד הרבה יין טוב.

אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: אי אית ליה חביתא דחמרא [אם יש לו לרב אשי חבית של יין], **לא אתי לקמיה דמר!** [שלא יבוא לפני אדוני] לבקש לו רפואה, שהיין כבר מרפא אותו.
אלא, מרגל [שירגיל עצמו] **באכילת פת של שחרית, דמעליא לכולי גופיה** [שמועילה לכל גופו].

לרושחתא [למחלת תחתונית] (טחורים) -

ליתי [יקח] **אקיקא ואילווא** [צמח קקולי והאלווי], **ואספירכא ומרתכא** [וכספית ופסולת כסף] (כשיוצקים את הכסף שהוציאו מהאדמה, מעלה רתיחה, והוא מרתחא), **וחומרתא דפילון** [וצרור של בשמים שהנשים תולות בצואריהן העשויות מזהב או כסף ונותן בו שמן שמעורב בו מין בושם ששמו פילון], **ושיאפא דחמימתא** [וצואת יונים],

ונינקט בשחקי דכיתנא בקייטא, ודעמר גופנא בסיתוא [ויקח את כל אלו בתוך בלאות של פשתן בקיץ - שאז הם קרים, ובתוך בלאות של צמר גפן בחורף - שאז הם חמים], **וישים באותו מקום.**

ואי לא יכול לעשות כן, לישתי שיכרא מרקא [ישתה שיכר שמהול בהרבה מים].

לשיגרונא [לחולי במותן] - **ליתי פתיא דמוניני** [יקח כלי מלא ציר של דגים קטנים],

וניגנדריה שיתין זימני אהא מטחתיה, ושיתין זימני אהא מטחתיה [ויגלגל אותו שישים פעם על ירך זו ושישים פעם על ירך זו].

לצמירתא [לאבן בדרכי השתן] -

ניתי [יקח] **תלת ניטופייתא מישחא דכופרא** [שלוש טיפות שמן מהפסולת של הזפת] והוא עיטרן, **ותלת ניטופייתא איצרא דכרתי** [ושלוש טיפות של סחיטת כרישין] **ותלת ניטופייתא דחמרא נקידא** [ושלוש טיפות של יין צלול ונקי], **ולישדי ליה** [וישים אותו] **לאיש באמה ולאשה באותו מקום.**

ואי לא יכול לעשות כן, ליתי אונא דזיקא [יקח אוזן של נאד] **ולתלי ליה** [ויתלה אותו] **לאיש באמה ולאשה בדדין.**

ואי לא, ליתי חוטא דזהוריתא דשדתיא דומה בת דומה [יקח חוט זהורית שטוואה אותו אשה חשודה בת חשודה], וליתלי ליה [ויתלה אותו] לאיש באמה ולאשה בדדין.

ואי לא, ליתי [יקח] כינה דזכר ונקבה, וליתלי ליה [ויתלה אותם] לאיש באמה ולאשה באותו מקום,

וכי [וכאשר] משתין, נשתין אסיסנא יבשתא בצינורא דדשא ונעין בחומריתא דנפקא מיניה [ישתין על ענף סנה יבש בציר הדלת, ויהא זהיר באבן היוצאת ממנו] לשומרה, דאבן זו - מעליא לכולהו צימרא [מועילה לכל מחלות החום].

לצימרא ברא [לחום חיצוני] - ליתי תלתא גריבי סופלי [יקח שלוש סאין של גרעיני תמרים] ותלתא גריבי אטרף אדרא [ושלוש סאין של עלים מעץ ששמו "אדר"].

ונישלוקיניהו כל חד לחודיה [ויבשל כל אחד לחוד] וליתיב בינייהו [וישב ביניהם], ולתביניהו בתרתי משיכלי [וישים אותם בשני עריבות] ונתי פתורא וננח עילויה [ויביא שולחן וישים על עריבה אחת] וניקום מעילוי האי ולותיב עילוי האי [ויעמיד את השולחן מעל עריבה זו וישים אותו על עריבה זו] ומעילוי האי ולותיב עילוי האי [ומעל זו וישים על זו],

עד דניסק ביה הבלא [עד שיעלה בו הבל] שיתחמם מאוד, ולסחי מינייהו [וירחץ מהם],

וכי שתי, ממיא דאדרא לישתי, ממיא דסופלי לא לישתי [וכאשר שותה - מהמים של עלי ה"אדר" ישתה, אבל מהמים של גרעיני התמרים לא ישתה] משום דמיעקרי [שעושים אותו עקר מלהוליד].

לצימרא גוונא [לחום שמבפנים] - ליתי שבעה בוני דסילקא משב משארי [יקח שבעה חופנים של תרד משבע ערוגות], ונישלוקיניהו בעפרייהו וניכול [ויבשלם בעפר העולה בשרשיהם ויאכלם],

ונישתי אטרף אדרא בשיכרא [וישתה מעלי האדר בשיכר].

או ישתה ענבי גפן המודלות על גבי תאלא [דקל] שריות במים.